

Asia: VN/6550/2024

Lausuntopyyntö Kasvuyrittäjyyden ohjelmasta (sis. Mittelstand)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Teknologiateollisuus kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto Kasvuyrittäjyyden ohjelmasta (sis. Mittelstand).

Teknologiateollisuus ry korostaa suomalaisen kasvuyrittäjyyden ja erityisesti Mittelstand-yritysten merkitystä kansantalouden kasvun ja työllisyyden näkökulmasta. Lausunnossa tuetaan ohjelman lähtökohtia ja esitetään kehitysehdotuksia, jotka laajentaisivat kasvuyritysten määritelmää ja tukisivat laajemmin pk- ja midcap-yritysten kasvua teollisuuden eri aloilla.

Teknologiateollisuus ry:n jäsenyrityksistä noin 90% on alle 250 henkilön yrityksiä. Esimerkiksi kokoluokka 50-500 on noin 37 % yrityksistä, mutta jopa 45 % työpaikoista; suuryritysten (yli 1000 henkeä) osuus on 2 % yrityksistä ja 31 % työpaikoista. Keskikokoiset ja midcap/mittelstand yritykset ovat hyvin keskeisiä työllistäjiä, joilla on myös merkittävä verojalanjälki, erityisesti kun huomioidaan epäsuorat verot. Nämä yritykset ovat usein myös suuryritysten tärkeitä kumppaneita ja alihankkijoita.

Alle 250 hengen yritykset ovat myös merkittäviä investoijia. Pk-yritysten osuus yritysten investoinneista on ollut vuosina 2006-2021 yleensä 60-70 %. Myös uudet työpaikat ovat syntyneet kokoluokan 10-999 henkilön yrityksiin suuryritysten ja mikroyritysten vähentäessä työvoimaa.

Lähtökohta ja tavoitteet

Ohjelman lähtökohta ja tavoitteet ovat erinomaisia. Erityisesti suomalaisen yrittäjävetoisen teollisen mittelstandin vahvistaminen luo kasvua ja sitä kautta investointeja ja kasvua.

Vaikka osa näistä yrityksistä onkin ns. kasvuyrityksiä (yli 10 hlö, yli 10 % henkilöstön vuosittainen kasvu) pidetään tiukkaa rajautumista asetettuun määritelmään puutteena. Pitäisi muistaa, että teollisen tuotannon skaalaamisessa liikevaihto ja kannattavuus voi kehittyä myös ilman henkilöstön määrän kasvua samassa suhteessa, ja toisaalta 10 % henkilöstön kasvu voi olla teollisessa tuotannossa harvinaisempaa. Digitaalisia teknologioita ja dataa hyödyntämällä myös teolliset yritykset voivat löytää uusia liiketoimintoja tai jopa skaalautuvia liiketoimintamalleja.

Tuotannollisissa pk- ja midcap-yrityksissä kasvu tapahtuu usein vaiheittain. Ensin tehdään investointi, sitten se otetaan käyttöön, sitä varten palkataan mahdollisesti uutta henkilöstöä, ja lopulta saadaan lisää liikevaihtoa, kannattavuutta tai kilpailukykyä. Näitä (erityisesti yli 10 % henkilöstön kasvua vaativia) investointeja ei voi kuitenkaan olla joka vuosi, vaan yleensä yritysten täytyy ensin saada investoinnista hyöty ulosmitattua ja investointia takaisinmaksettua ennen seuraavaa mahdollisuutta investoida.

Teknologiateollisuus kiittää myös lähtökohdassa yrittäjien ja omistajien huomioimista. He ovat avainasemassa miettimässä, miten syntynyttä tuottoa ja kassaa käytetään ja minkälaisella riskillä kasvua lähdetään tavoittelemaan. Yrittäjillä täytyy olla myös vahva taloudellinen kannuste kasvattaa yritystä.

Osa yrittäjistä ovat myös ns. portfolioryittäjiä, joilla voi olla yksi hyvin tuottava yritys, jonka voittoja käytetään uusien liiketoimien käynnistämiseen erillisissä yhtiöissä. Tätä ilmiötä ei ole tutkittu riittävästi.

Kuten ohjelmassa on todettu, lähes 80 % keskisuurista ja midcap-yrityksistä on kasvuhakuisia, mutta vain 3.5 % yrityksistä täyttää kasvuyrityksen tunnusmerkistön. Osin syy voi olla näissä näkökulmissa.

Katsaus kasvuyritysten yleiseen toimintaympäristöön ja kasvuyrityksiin

Teknologiateollisuus jakaa ohjelmassa tehdyn havainnon jatkuvista kriiseistä ja poikkeustilanteista, jotka ovat jatkuneet jo vuosia. Teknologiateollisuudessa on odotettu jo keväästä 2024 käännettä parempaan, mutta käänne on viivästynyt edelleen. Myös lähitulevaisuudessa on nähtävissä suuria epävarmuustekijöitä niin geopolitiikassa kuin EU:n ja Suomen taloudessakin. Myöskään keskipitkällä ja pitkällä tähtäimellä huoli EU:n ja Suomen kyvystä olla kilpailukykyinen paikka yrittää ei ole katteeton.

Tämä epävarmuus on omiaan vähentämään yrittäjien ja yritysten halua investoida tulevaisuuteen. Erityisesti pk-yritysten tekemät investoinnit ovat usein erittäin suuria suhteessa liiketoimintaan ja tulokseen, jolloin myös niiden investointien takaisinmaksu aika on pitkä. Siten investointipäätökset osoittavat aina vahvaa luottamusta tulevaan.

Tämän takia luottamusta tulevaan ja investoinnin kannusteita tulisi kasvattaa kaikin keinoin, sekä kasvua pitäisi hakea myös niistä yrityksistä, jotka eivät täytä kasvuyrityksen määritelmää joka vuosi. Yrittäjälle kasvusuunnitelmia tehtäessä tärkeintä on pitkäaikaisesti ennustettava vakaa toimintaympäristö.

Kasvuyritykset ja niiden kehitys Suomessa: yhteenveto

Kasvuyrityksen määritelmä on tiivis, ja se sisältää vain hyvin harvoja mittelstand, midcap tai teollisia pk-yrityksiä. Määritelmän ulkopuolelle jäävät yritykset kuitenkin ovat ne, joihin työpaikat pääosin syntyvät ja jotka tuottavat verojalanjälkeä suoraan ja epäsuoraan. Niiden yritysten kasvua tällä ohjelmalla pitäisi edistää.

Tavoitteet ja toimenpiteet

TEM-toimijoiden tavoitteet ja toimenpiteet

Ajatus Mittelstand-kampanjasta on kannatettava, kuten myös kytkentä Work in Finland-palveluihin. Jo olemassa olevien palveluiden hyödyntämistä tulee edesauttaa yrityksissä.

T&K-verokannustin on yhä potentiaalisesti erinomainen tapa edistää kasvua mahdollistavaa T&K-toimintaa laajasti pk- ja midcap-yrityskannassa, kunhan siihen liittyvät ongelmat saadaan ratkaistua. Lisäksi tarvitaan pk- ja midcap-yritysten kasvuinvestointeja tukevia toimenpiteitä. Nopeutettujen poistojen järjestelmä tulee muuttua pysyväksi ja tutkia mahdollisuudet investointeja kannustaviin ylipoistoihin erityisesti tälle yritysryhmälle.

Suomessa on ennestään oikein hyvin toimiva startup-palveluverkosto ja siihen liittyvät tuotekehitystä edistävät instrumentit (kohta 4), jotka soveltuvat erityisesti digitaalisille palveluyrityksille. On hyvä, että niitä palveluita on myös sille kohderyhmälle, mutta Teknologiateollisuus toivoo, että erityisesti tämän ohjelman fokuksessa ovat teolliset kokoluokkien 10-249 ja 250-499 henkilön yritykset. Teknologiateollisuus on 14.10.2024 lausunut "Suomen Teollisuussijoitus Oy:n (Tesi) sijoitusstrategiatyöryhmän Raportista".

Tulevilla elinvoimakeskuksilla voi olla erinomainen rooli edistää kasvua kaikilla alueilla ja maakunnista maailmalle-palvelupolun tulee toimia moitteettomasti, myös kun osa palvelupolusta siirtyy ulkoministeriön hallinnonalalle.

Kasvuun ja uudistamiseen kannustavan toimintaympäristön tavoitteet ja toimenpiteet

Lähtökohtaisesti suomalaisen toimintaympäristön tulisi olla yrittäjyyttä ja yrittäjäriskin kantamista kannustava. Ei ole suomalaisen yrittäjyyden tai omistajuuden kannalta hyvä, jos yrittäjän on taloudellisesti järkevämpää tehdä tehdasinvestoinnin sijaan finanssisijoitus.

Teollisten pk- ja midcap-yritysten rahoitusta vaikeuttaa erityisesti pankkisääntelyn tuomat haasteet, ja tulisi selvittää tapoja ratkaista niitä. Pankkien kannalta esim. sääntelyn tuomat raportointivelvoitteet ja vakavaraisuusvaatimukset voivat aiheuttaa tilanteen, jossa pienempien hankkeiden lainoittaminen ei ole järkevää.

Samanaikaisesti myös midcap- ja mittelstand-yrityksille pitäisi olla tarjolla omistajanvaihdoksia ja kasvua mahdollistavia instrumentteja.

Myös monet muut ehdotukset, kuten tutkimuslaitosyhteistyön edistäminen, osaamisen kehittämisen, julkisten hankintojen sujuvoittaminen sekä sääntelyn yksinkertaistaminen ovat oivallisia esityksiä. Tukea ja apua tarvitaan myös maltillisemmin kasvaviin yrityksiin, jolloin kasvua saadaan laajemmassa yritysjoukossa.

Kasvuyrittäjyyden ohjelman seuranta

Kuten jo aiemmin lausunnossa esitetty, kasvuyrittäjyyden määritelmää tulisi laventaa, jotta saadaan ohjelman toimenpiteiden piiriin myös laajempi joukko työllistäviä teollisia pk- ja midcap-yrityksiä. Tilastokeskuksen määritelmä on siihen liian tiukka: "Kasvuyritykset-tietokannan taulukot kuvaavat kasvuyritysten kehitystä kolmivuotisella kasvukaudella. Yleisimmän määritelmän mukaan kasvuyritykseksi luetaan yritys, joka työllistää kasvukauden alussa vähintään 10 henkilöä ja seuraavan kolmen vuoden aikana henkilöstön keskimääräinen kasvu ylittää 20 prosenttia vuositasolla."

Yhteenveto

Teknolomiteollisuus kiittää hyvää ohjelman alustuksesta, mutta toivoo samanaikaisesti sekä fokuksen laventamista että tiivistämistä. Laventamista siten, että ohjelman toimenpiteiden piirissä olisi enemmän suomalaista teollista yrityskantaa (maltillisemmalla henkilöstön kasvulla) ja tiivistämistä siten, että fokusoitaisiin enemmän teolliseen tuotantoon eikä startup-toimintaan, joka eroaa merkittävästi tavallisesta teollisesta toiminnasta.

Ohjelmassa on esitelty paljon myös muualla esitettyjä toimenpiteitä, ja toisaalta monet toimenpiteet ovat vielä tässä vaiheessa varsin abstraktilla tasolla, esim. yritysten aktivointi ja kannustaminen kasvuun ovat oivallisia aihioita, mutta niiden vaikutusten arviointi on tässä vaiheessa vaikeaa.

Ohjelman toimissa on hyvä muistaa, että pk- ja midcap-yritysten strategisten päätösten tekijät ovat myös yritysten omistajia. Yrittäjyyden pitää kannattaa ja yrittäjäriskin kantamisesta pitää palkita.

Lisätiedot:

Teemu Polo

Matti Mannonen

yrittäjävaliokunnan sihteeri

johtaja

johtava asiantuntija

Teknolomiteollisuus ry

Teknolomiteollisuus ry

matti.mannonen@teknolomiteollisuus.fi

teemu.polo@teknolomiteollisuus.fi

Polo Teemu

Teknolomiteollisuus ry - PK-yritykset ja yrittäjyys